

การคิดอย่างเป็นระบบ

Systematic Thinking

รหัสวิชา 30000-1602

บทที่

1

" หลักการและกระบวนการพื้นฐาน
ในการคิดอย่างเป็นระบบ "

บทนำ

การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นการมองปัญหาในภาพรวม
อันประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ที่มี ความสัมพันธ์กัน ซึ่งจะทำให้
สามารถแก้ปัญหที่ต้นเหตุได้ดีกว่าการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ
หรือแก้ตามอาการ ของปัญหา

การคิดอย่างเป็นระบบ

1. ความหมายและประเภทของการคิด

1.1 ความหมายของการคิด

การคิด (Thinking) หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่เกิดขึ้นกับทุกคนตลอดจากองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ทำให้ความคิดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน บุคคลต้องใช้เวลา รับรู้ ความจำ ความรู้ และประสบการณ์มาสร้าง ให้เกิดบางสิ่งบางอย่างที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้

1.2 ประเภทของการคิด

การคิดอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การคิดขั้นต้นและการคิดขั้นสูง ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะประเภทของ การคิดขั้นสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ประเภท

2. ความหมายและองค์ประกอบของระบบ

2.1 ความหมายของระบบ

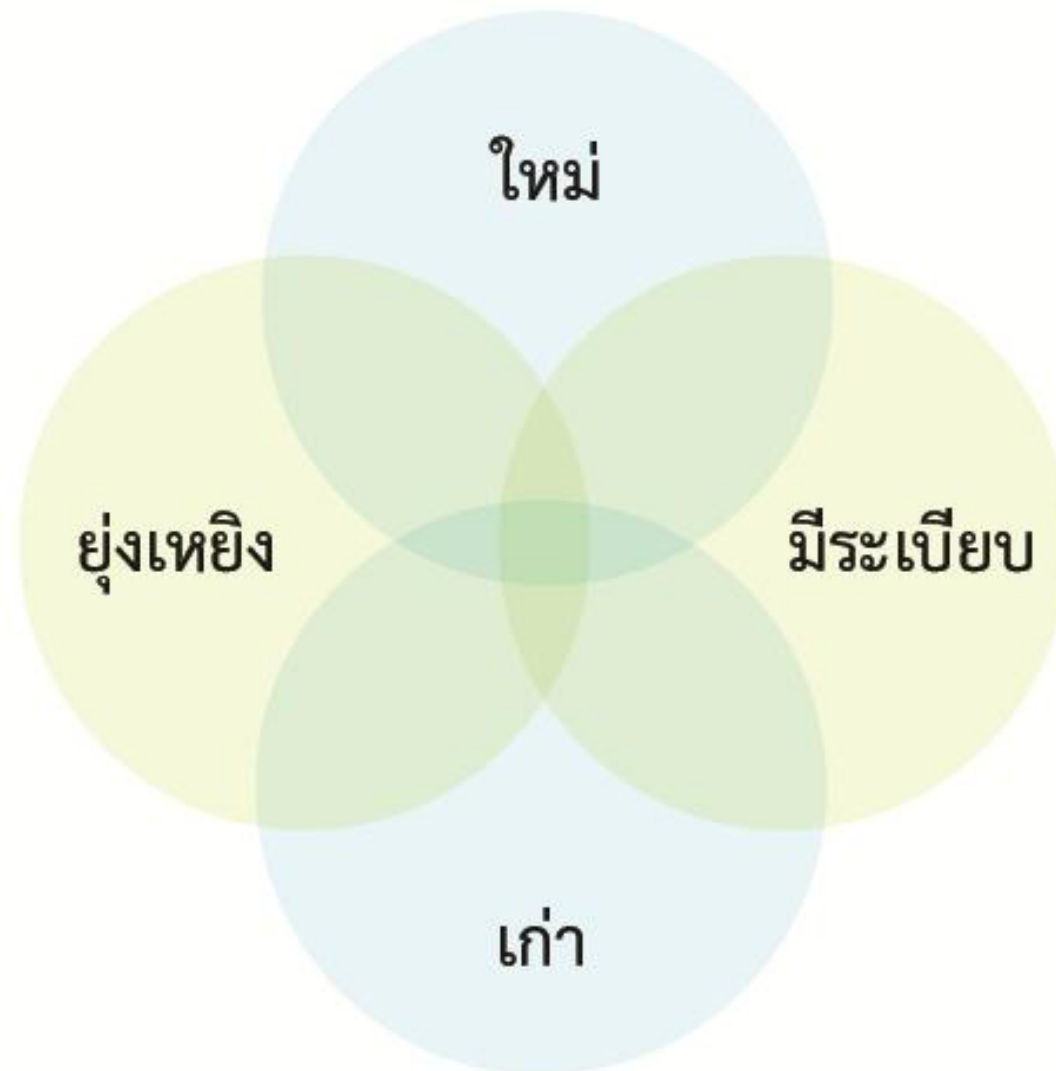
2.2 องค์ประกอบของระบบ

การคิดนอกกรอบ (Thinking Outside the Box)

การคิดนอกกรอบเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้
ไอเดียที่ใหม่ ไม่ใช่ไอเดียเก่าที่ถูกลำนำไปใช้กับเรื่องใหม่ ๆ
จากการนำไปดัดแปลง เพียงเล็กน้อย ไอเดียใหม่ ๆ และ
เขียนแหลมเกิดขึ้นได้ต่อเนื่องเมื่อบุคคลออกจากเขตแดน
ที่คุ้นเคยและสบายใจ หรือเมื่อบุคคล แหกกฎเกณฑ์เดิม
บางอย่างออกไป

การคิดนอกกรอบ คือ พื้นที่ที่เกิดจากการ
ทับซ้อนกันระหว่างสิ่งที่บุคคลรู้กับสิ่งที่บุคคลไม่รู้

การคิดนอกกรอบ

3. ความหมายของการคิดอย่างเป็นระบบ

นิยามการคิดอย่างเป็นระบบ

- Gardner & Demello (1993)
- Centre for Strategic Management (1999)
- Joseph O' Connor และ Lan McDermott
- Peter Senge (2006)
- มนต์รี แต้มกสิกร (2546)

การคิดอย่างเป็นระบบ หมายถึง ความสามารถในการคิดหรือการปฏิบัติ โดยการมองภาพรวม ของงาน สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของส่วนประกอบย่อยของงานองค์กรหรือสิ่งแวดล้อม นอกองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่เชื่อมต่อกันเพื่อเข้าสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของคุณคน ให้เป็นไปตามทิศทางขององค์กร

4. ลักษณะของการคิดอย่างเป็นระบบ

การคิดอย่างเป็นระบบ มีลักษณะดังนี้

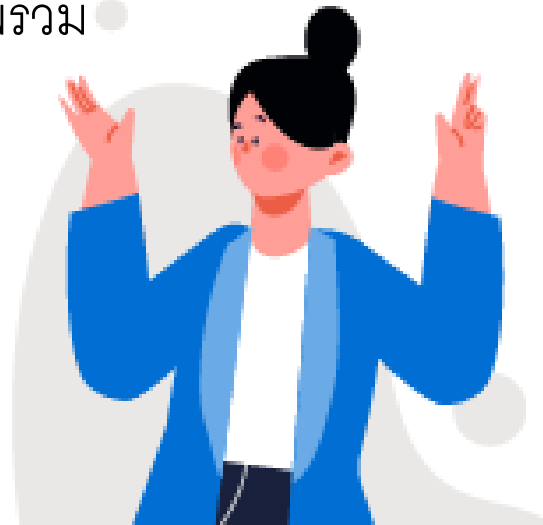
4.1 เป็นการคิดแบบ “องค์รวม”

4.2 เป็นความสมดุลระหว่างมุมมองระยะสั้นและระยะ

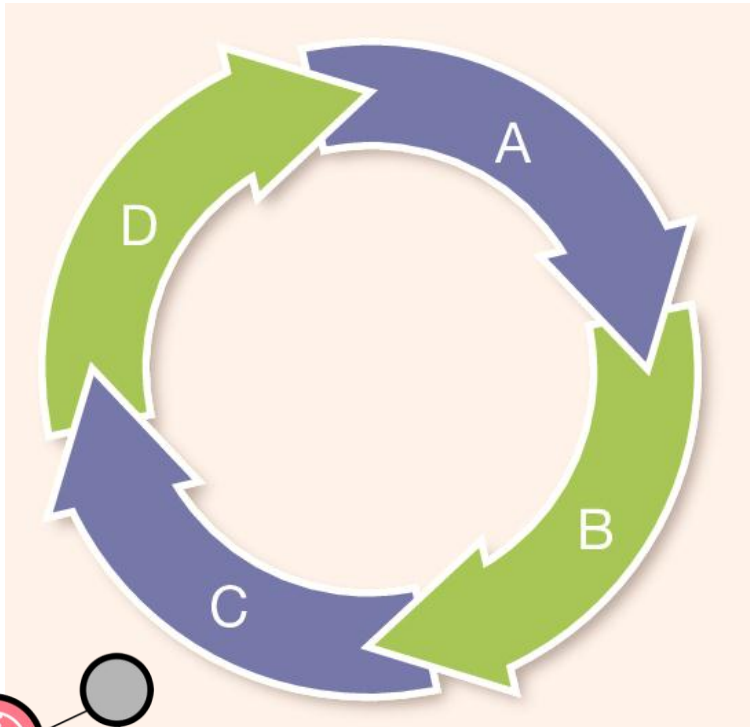
4.3 ยอมรับในความมีพลวัต

4.4 ยอมรับและใช้ข้อมูลทั้งจากปัจจัยที่วัดได้จากเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

4.5 ส่วนย่อยล้วนมีส่วนสนับสนุนระบบในภาพรวม

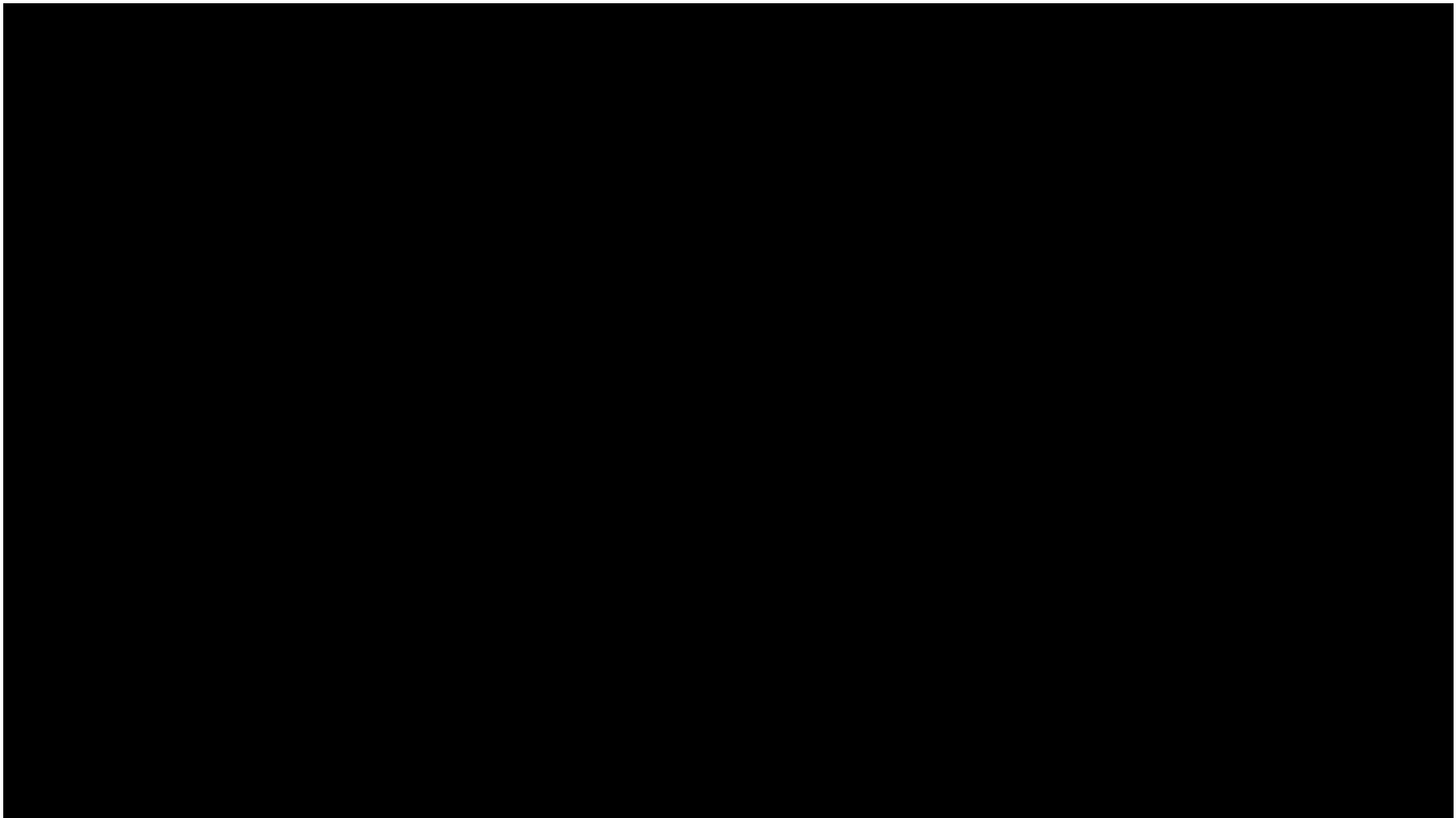
แสดงวงจรพื้นฐานการคิดอย่างเป็นระบบ
ที่มา : ดร.สุรวิยะ เจียมประธานธากร, 2564.

การคิดอย่างเป็นระบบเป็นการมองภาพรวมแทน
สิ่งเล็ก ๆ แล้วค่อย ๆ มองย้อนกลับ เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์
กัน ของระบบ มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและปัจจัย
ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อระบบมองเห็นปัจจัยและการส่งผลย้อนกลับ
มีความคิดส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ
มากกว่าแก้ตามอาการของปัญหา เมื่อบุคคลในองค์กร
เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและมีการพัฒนาด้วยการคิดอย่าง
เป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหาและ
อุปสรรคมาก ไม่ว่าจะดำเนินการใด ๆ ก็ตามจะต้องเข้าใจใน
ภาพรวมทั้งหมด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยต่าง ๆ
ที่ประสานกันเพื่อให้ระบบใหญ่ขับเคลื่อนได้เพื่อการพัฒนา
องค์กรให้มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตามปัจจัยทั้งภายในและภายนอก
องค์กรที่เปลี่ยนแปลงไป

ความหมายและลักษณะการคิดอย่างเป็นระบบ

5. ประโยชน์ของการคิดอย่างเป็นระบบ

การคิดอย่างเป็นระบบ มีความสำคัญต่อการบริหารงานสมัยใหม่ เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ประสานงานกัน ทำให้มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับระบบภายใน องค์กรอย่างเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจงานที่ซับซ้อนและพัฒนางานขององค์กรที่ปัจจุบัน มักเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อนหรือภาวะวิกฤตได้ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นระบบเปิดที่มีการเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอก เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกันตลอดเวลา

การคิดอย่างเป็นระบบมีประโยชน์ต่อบุคคลและการบริหารงานขององค์กร ดังนี้

5.1 ประโยชน์ต่อบุคคล

5.2 ประโยชน์ต่อประสิทธิภาพงานขององค์กร

7. กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

7.1 การประเมินสถานการณ์

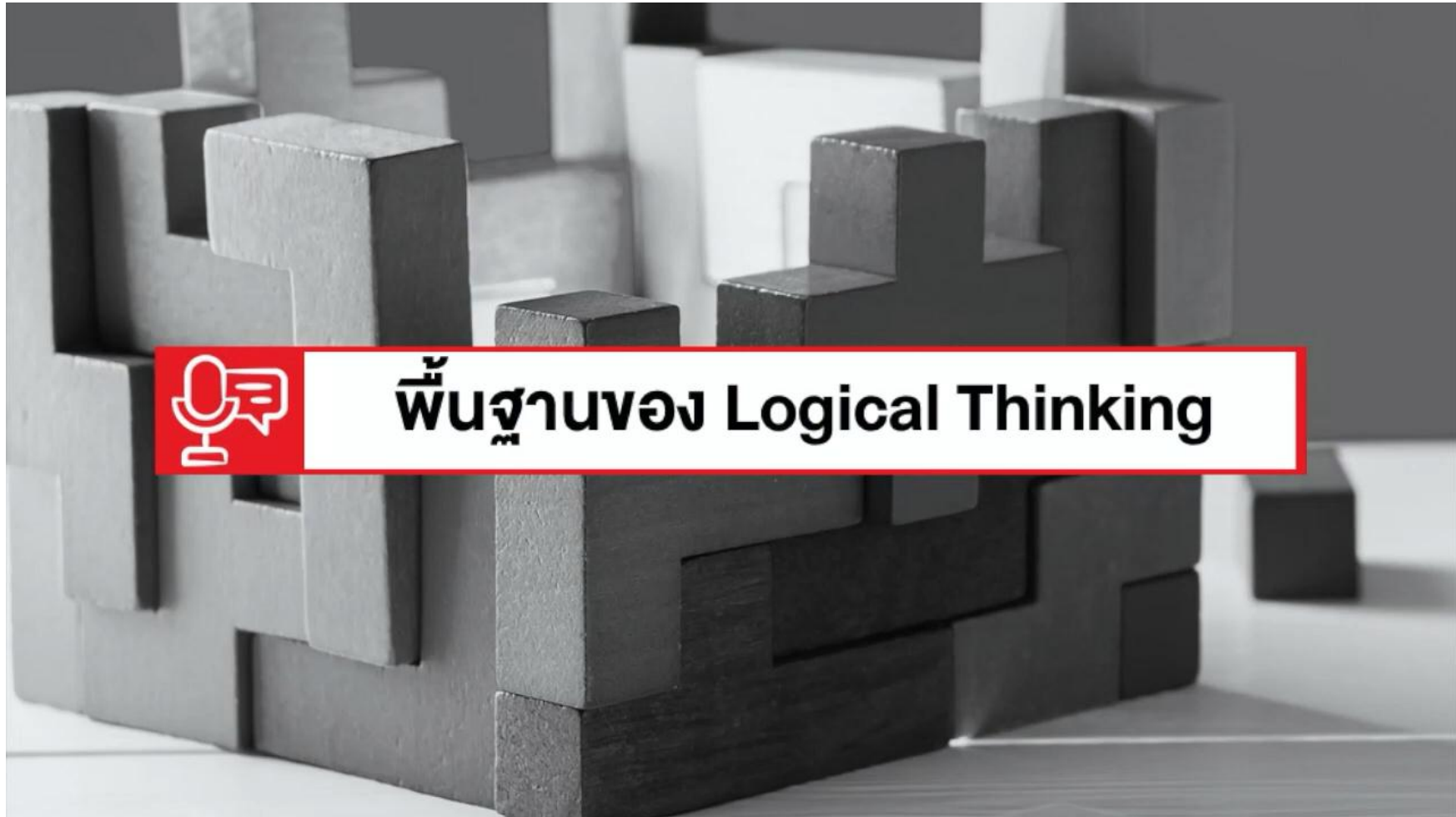
7.2 การวิเคราะห์ปัญหา

7.3 การวิเคราะห์การตัดสินใจและการจัดการความเสี่ยง

7.4 การวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

พื้นฐานของ Logical Thinking

8. เทคนิคที่ใช้ในการคิดอย่างเป็นระบบ

เทคนิคที่ใช้ในการคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การคิดบรรลุ
วัตถุประสงค์ได้ดี มี 4 วิธี ได้แก่

8.1 การคิดแบบวงกลม

8.2 การคิดแบบจัดความสัมพันธ์

8.3 การคิดอย่างมีแบบแผน

8.4 การคิดอย่างเป็นภาพกระบวนการ

สรุป

การคิดเป็นกระบวนการทางปัญญาของบุคคล ความคิดมีหลายประเภทระบบประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ แต่ละส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น การคิดอย่างเป็นระบบจึงเป็นการมองภาพรวมของงาน และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของส่วนประกอบย่อย ๆ การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นการคิดแบบมุ่งผลสำเร็จทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานสมัยใหม่มาก บุคคลที่มีความคิดอย่างเป็นระบบต้องมีความใฝ่คิดและสร้างสรรค์ ไม่ยึดติดกับแบบและระบบเดิม มากเกินไป กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมี 4 ขั้นตอน คือ การประเมินสถานการณ์ การวิเคราะห์ ปัญหา การวิเคราะห์การตัดสินใจและการจัดการความเสี่ยง และการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

